

serva i la I resta í.

En conclusió: un duplicat ILERSDA/ISLIDA en lleus variants per a dues poblacions ibèriques (ilergetes o ilercavons, tant se val). Un de tants NLL ibèrics duplicats en zones distintes: ILIBERIS (a Elna i a Granada), 5 CELSA/CELSE (a l'Ebre i a Solsona), TARRACO/TARRACA (a Navarra, a l'Urgell i a la costa), IGABRUM/ICABRUM (a Còrdova i al Cp.Tarr.), IPAGRUM/PAGRUM (a Còrdova i a Pego) etc. De passada això ens dona una altra confirmació de la forma amb -SDA que hem esta- 10 blet com originària del nom de Lleida: ILERSDA.

BIBLIOGR. Lladonosa, *La ciutat de Lleida*, ed. Barcino, c. 1955. Josep Pleyan de Porta, *Nociones de Historia de Lérida*, 96 pp., 4, Lda. 1874; i en el treball extractat per GGC, dades importants sobre el terme sarraí de Lleida. Però aquesta ara ha estat superada i ampliada pel realment important llibret de Garcia Biosca, instructiu i ben bo per la banda històrica i documental, i molt més precís i informat, 20 en l'estudi dels «Termini antiqui» de c. l'a. 1170 (si bé mal guiat en les etimologies pels arabistes). José Tortosa Duran, *La Conquista de la Ciudad de Lérida* por R.Bg. IV (*Ilerda* I, 1953, 27-66, cf. Martin Duque, *EEMCA* VI, 499): tot de segona mà, fora d'un poc 25 dels aa. 1400 ss. En canvi és molt important dins el seu tema J.M.Font i Rius *La Reconquista de Lérida y su proyección en el orden jurídico*, Lda. 1949.

Però sigui d'ell, o de F.Soldevila. (*Hist.Cat.* I, 181, que ell invoca) no vacil·larem a negar el seu supò- 30 sit «Barcelona, zona de la qual procediren el gros dels moradors de Tortosa i Lleida». Tal com s'ha forjat la llegenda de l'origen lleidatà dels pobladors de València. en el S. XIII. Ben cert, la gran majoria dels de Lleida devien ser població antiga sotmesa 35 als sarraïns, o repobladors del Comtat d'Urgell; mentre que a Tortosa i a Val. hi anà molta més gent de Bna., no tanta de Lleida., i molts més moriscos locals convertits, que no se sol creure. A Tortosa i a l'Ebre l'antic llenguatge romànic era de tipus mos- 40 sàrab; però no a Lleida ni enlloc del Segrià: on sempre es degué parlar català estricta, tot i sotmés a una superestructura més o menys arabòfona.

¹ CCandi (*Mi.Hi.Ca.* II) sembla donar a entendre un estrambòtic gentilici antic: en un doc. de 1233 45 hom promet a un criat per vestit «capam et calsas et tunicam de *leridec*» (II, 393), «capam de *lerideg*», «tunicam de *lerideg*», gonelas de *leridec* (II, 423), i a un fadrí en doc. de 1257 «una túnica de *lleridac* o drap de Lleyda», però el text llatí donat allí en nota només posa «tunicam de panno de *Lerida*». Crec que no hi ha més que malentesos de copistes i auxiliars ignorants, que en llatí devien trobar en tots els passatges «tunicam *Leridae*» o «capam *leridec*» amb el símbol ϵ de *ae* de genitiu; entre 55 ells i En CCandi feren aquest embull. — ² Com

creia David Lopes (*RHisp* IX, 41), que, inspirant-se en el cas d'EMERITA > *Mérida*, atribuït per Simonet (*Glos.* p. CXXVIII) a l'Àrab, hi suma els de *Lisboa* ULISIPO, *Ronda* ARUNDA, i un *Tàlîja* que creu provinent d'ITALICA. Però hi barreja fets de toponímia a on és precisament l'àrab. el que obeint al seu sistema, afegeix una vocal, inicial, o no: *Vélez* VALLES > àr. *'Iblîš, Sibîlia / Sevilla* <HISPALIS; *Ibrahim* > *Barahim: Abu-^cAbd-Ïllâh* > *Boabdil*. Apilotant-hi un calaix de sastre de fets heterogenis i inconnexos. Era en va. La I- en el nom de *Lleida*, com en tots aqueixos NLL, del Nord i del Sud de la Península, era per un fet de la llengua aborigen: és la I- amovible, fenomen clàssic, cardinal, de la lingüística paleo-hispànica.— ³ Això àdhuc fora del català. És curiós que, p. ex. *Lobásinus* (CIL III, 1400) amb var. *Leubasne, -asni* (CIL XIII, 3622) semblen ser l'ètimon del fr. *Louwaine*, flamenc *Leuven*. Comparables als nostres *Eina* (Cerd.); art. supra < bc. *esna*, mossàr. *rajduğ* (DECat. VII, 133) *Ainer* ASINARIUS, *Ainet* ASINETUM.— ⁴ Comentant la troballa, Whatmough diu que la moneda fou trobada a «Galane» (*Dial. Anc. Gaul.* p. 90). Com que no existeix tal lloc, deu haver-hi error de còpia o tipogràfic per *Alguaire* o *Alcoletge*.— ⁵ Recordem que en l'escriptura ibèrica no hi ha distinció de *t/d* (potser un fonema intermediari), ni és igual a la *e* llatina la seva *i* sinó quelcom entre *i/e*.— ⁶ Ja tan antic, que alguns cregueren veure-hi l'article. I no solament era vulgar: tot un Baró de Maldà fins prescindia del pretès article: «el castell de St.Miquel d'Érdob» escrivia ell quan el visità el rei Carles IV, l'any 1802 (*Calaix de Sastre* VI, 148).

Llèiem (Benidorm) apè. a *Bitem*

LLÈMENA

Vall i riu afluent de l'esq. del Ter, que hi desemboca uns 10 k. amunt de Girona, provinent de les serres de Rocacorba i Finestres, amb el mun. de St.Martí de Llèmena, i el poblet de Sant Esteve (agre. 45 a St. Aniol de Finestres).

PRON. *baɪ də lɛməna*, a St. Martí de ~; i *Sant estebə de lɛm*. a Girona i a St.Feliu de Pallerols, Casac. 1920; jo ho he sentit igual, 1930ss. a Girona, 1964, etc.; i també *ə lɛməna*, a St. Aniol (XLIC, 105) o «la ribera de l-» (a St.Martí de Ll., XLIV, 107), «riu Ll.» a La Barroca (XLIV, 105): sempre amb *é* tancada allí i a Girona (només un cop *lɛməna* a un jove gironí, 1930, que potser no ho coneixia prou).

MENCIONS ANT. 922: «in valle *Lemina*» (*MarcaH.* II, col. 844 *Cat.Car.* II, 149.33); 922: «vallis de *Lemana*» (*Alsius Nom.*, 117; 979: valle q.dicunt